

اداره کل آموزش
و پرورش استان
سراسر و بلوچستان
مدیریت آموزش
و پرورش ناهیدنگ
زاهدان
دبیرستان دخترانه
نوبت اول بصیرت
دقیقه
تعمیر و تعلیم
مدت امتحان: ۴۵ دقیقه
تاریخ امتحان: ۱۳۹۱
ساعت امتحان: ۱۰:۰۰
تاریخ امتحان: ۱۳۹۱

دبیر مربوطه: سلامی

بسمه تعالی

نام درس: علوم و فنون (۱)

وزارت آموزش و پرورش جمهوری اسلامی ایران

نام و نام خانوادگی:

آموزش و پرورش شهرستان زاهدان

رشته: علوم انسانی

دبیرستان نمونه بصیرت

پایه: دهم

«تاریخ ادبیات و سبک شناسی»

۱- از بین کلمات ها گزینه مناسب را انتخاب کنید. (۱ نمره)

الف) بازخوانی متن از دید تناسب های معنوی چون، تضاد، ایهام، تشبیه در سطح قلمرو.....(زبانی، ادبی، فکری) بررسی میشود.

ب) اساسی ترین عامل پیدایش شعر.....(وزن، عاطفه، تخیل) است.

ج) نخستین زبان ادبی فارسی نو در برابر نفوذ عناصر زبان عربی.....(فارسی دری، فارسی میانه، فارسی باستان) نام دارد.

د) علمی که قواعد وزن شعر و طبقه بندی وزن ها را از جنبه نظری و عملی تعیین می کند.....(سبک شناسی، عروض) نام دارد.

۲- درباره کتاب اوستا توضیح مختصری بنویسید. (۰/۵)

۳- محمد تقی بهار برای شعر فارسی چند نوع سبک و دوره قائل شده است؟ (۴ مورد) (۱ نمره)

۴- دو نمونه از آثار نثر دوره غزنوی و سلجوقی را نام ببرید. (۰/۵)

۵- ویژگی اصلی نثر موزون بکارگیری..... است. کتاب کشف الاسرار و عده الابرار نمونه ای از این نثر به نویسندگی..... است. (۰/۵)

۶- از شاعران معروف سبک آذربایجان دو نمونه نام ببرید. (۰/۵)

«زیبایی شناسی»

۷- کدام جناس بیشترین ارزش موسیقایی را دارد؟ (۰/۲۵)

۸- سجع ها را مشخص کنید و نوع آن ها را بنویسید. (۱/۵)

الف) بزرگان گفته اند: دولت نه به کوشیدن است؛ چاره کم جوشیدن است.
 ب) در دیده دشمنان خار و بر روی دوستان خال باش.
 ج) پادشاهی او راست زبیده، خدایی او راست درخورنده.

۹- کدام بیت ترصیع و کدام بیت موازنه دارد؟ دلیل خود را بنویسید. (۱ نمره)

الف) هم عقل دویده در رکابت هم شرع خزیده در پناهت
 ب) برند از برای دلی بارها خوردند از برای گلی خارها

۱۰- واج آرای و واژه آرای را در ابیات زیر مشخص کنید. (۰/۷۵)

الف) از ننگ چه پرسی که مرا نام زتنگ است وز نام چه پرسی که مرا ننگ ز نام است
 ب) کرامت کن درونی درد پرورد دلی در وی درون درد و برون درد
 ج) به یاد یار و دیار آنچنان بگریم زار که از جهان ره و رسم سفر بیندازم

۱۱- انواع جناس را در ابیات زیر مشخص کنید. (۲/۵ نمره)

الف) کدامین ساعت از من یاد کردی؟ کدامین روزم از خود شاد کردی؟
 ب) اگر تو فارغی از حال دوستان یارا فراغت از تو میسر نمی شود ما را
 ج) پسر را نشانندن پیران ده که مهرت بر او نیست، مهرش بده
 د) ای مرغ! اگر پری به سوی کوی آن صنم پیغام دوستان برسانی بدان پری
 ذ) در این حضرت چو مشتاقان نیاز آرند ناز آرند که با این درد اگر در بند درمان اند، درمانند

«موسیقی شعر»

۱۲- کلمات زیر را واج گذاری کنید. (۰/۵)

الف) پشه بند: ب) آفتاب:

۱۳- کلمات زیر را هجابندی کنید سپس کوتاهی و بلندی هجاها را مشخص نمایید. (۰/۵)

الف) مستمندان: ب) زمین گیر:

۱۴- ابیات زیر را ابتدا به خط عروضی بنویسید سپس کوتاهی و بلندی هجاها را مشخص نمایید. (۲ نمره)

مرنجان دلم را که این مرغ وحشی ز بامی که برخاست مشکل نشیند

عجب نیست از گل که خندد به سروی که در این چمن پای در گل نشیند

۱۵- با توجه به بیت زیر به پرسش ها پاسخ دهید. (۱/۵)

هر شرارت در جهان فرزند آدم می کند بهر گردآوردن دینار و درهم می کند

الف) ردیف کدام است؟

ب) واژه های قافیه را شناسایی کنید.

ج) حروف قافیه و قاعده قافیه را بنویسید.

۱۶- واج «وو» در چند واژه به صورت «صامت واج شماری می شود؟ (۰/۵)

«برومند-سودا-خوشبخت-فرعون-رویاروی-نورفت و روب-روحانی-مومعد-مؤلف-سوغات»

الف) شش (ب) چهار (ج) هفت (د) پنج

۱۷- کدام بیت دارای قافیه درونی و کدام بیت نوقافیترین است، آنها را مشخص کنید. (۱ نمره)

الف) گلزار و باغ عالمی، چشم و چراغ عالمی هم درد و داغ عالمی، چون پانهی اندر جفا

ب) ای از مکارم تو شده در جهان خبر افکنده از سیاست تو آسمان سپر

«کالبد شکافی شعر»

۱۸- با توجه به ابیات زیر به سوالات پاسخ دهید. (۲ نمره)

امسال تازه تر آمد همی بهار هنگام آمدن نه بدین گونه بود پار (پار سال)

پار از ره اندر آمد چون مفلسی غریب بی فرش و بی تجمل و بی رنگ و بی نگار

از کوه به کوه بنفشه است و شنبلیله از پشته تا به پشته سمن زار و لاله زار

الف) دو نمونه از ویژگی های زبانی شعر را بنویسید.

ب) آرایه تکرار و تشبیه را مشخص نمایید:

ج) کدام ویژگی فکری سبک خراسانی در شعر دیده می شود؟

د) قالب شعر چیست؟

«کالبدشکافی نثر»

۱۹- با توجه به متن زیر به سوالات پاسخ دهید. (۲ نمره)

حرزی و جولاهه ای باهم دوستی داشته اند و چون به هم بنشستند، می گفتندی که این کار این شیخ، هیچ بر اصل نیست. روزی با یکدیگر می گفتند که این مرد دعوی کرامت می کند؛ بیا تا هر دو به نزدیک وی در شویم؛ اگر شیخ بداند که ما هر یکی چه کار کنیم و پیشه ما چیست، بدانیم که او برحق است و آنچه می کند، بر اصل است. متنگروار به نزدیک شیخ ما درآمدند. چون چشم شیخ بر ایشان افتاد گفت: «به فلک بر، دو مرد پیشه ورنند/ زان یکی درزی و دگر جولاه» پس اشارت به درزی کرد و گفت: این ندوزد مگر قباوی. آنکه اشاره به جولاهه کرد و گفت: وان نباقد مگر گلیم سیاه. ایشان هر دو خجل گشتند و در پای شیخ افتادند و از آن انکار توبه کردند.

الف) آوردن دو حرف اضافه برای یک مَتم از ویژگی های کدام سبک است؟ آن را در نوشته بالا بیابید.

ب) سیاه گلیم بودن کنایه از چیست؟

ج) یک واژه کهن فارسی و یک واژه عربی در متن بیابید.

د) این متن چه نوع ادبی دارد؟

۱) تعلیمی ۲) حماسی ۳) غنایی ۴) ذهنی

«شاد و سر بلند باشید-سلامی»

